

Sterlik Nikolett – Revuczky Eszter – Szabó Gergely

Magyar játék vár Spanyolországban

Hétféligi iskola Spanyolországban

A *MaGYaR JáTÉK VáR!* vasárnapi iskolaként kezdte működését a spanyol fővárosban, Madridban (1. kép). Elsődleges célja a magyar gyökerekkel rendelkező gyermekek identitástudatának az erősítése, amelyet értékőrző és közösségfejlesztő foglalkozásokkal kívánunk biztosítani. A koncepció informális közegeből nőtt ki, miután több, nyelviileg sokszínű madridi családban merült fel az az igény, hogy gyermekeik mélyebben megismerjék a magyar kultúrát, és egyúttal találkozzanak az ugyanilyen helyzetben lévő magyar társaikkal is. Ezek az alkalmak 2014-ben kaptak intézményes keretet a Madách Egyesület (Asociación de Amigos de la Cultura Húngara – Madach) megalakulásával, amely azóta a spanyolországi magyarság nonprofit ernyőszervezetének szerepét tölti be (1). 2016 óta Barcelonában is tartunk foglalkozásokat, 2018 őszén pedig a dél-spanyolországi Costa del Sol térségében indítottunk csoportot.

1. kép

A MaGYaR JáTÉK VáR! logója

Módszereink

Az iskola neve egy szójátékon alapul, amelyből kitűnik, hogy módszereink a játék és az észrevétlen, élményszerű ismeretszerzés, illetve nyelvtanulás összekapcsolása köré szerveződnek. A nyelvre nem célként, hanem egyfajta eszközként tekintünk, amely elősegíti a kapcsolatteremtést és a közös tanulást. *A Játékvár, ahol magyar tudás vármottó*nkkal is azt kívánjuk érzékelteni, hogy a gyermekek magyar nyelvhez kapcsolódó repertoárjának bővítésén kívül kiemelten fontosnak tartjuk azt is, hogy a magyar kultúrát és ezáltal Magyarországot is valamilyen módon a sajátjuknak érezzék. Oktatóink és segítők nagy tapasztalattal rendelkeznek a különböző többnyelvűségi helyzetekben, illetve abban, hogy a diákokkal hogyan lehet észrevétlenül úgy megismertetni nyelvi elemeket, hogy közben csakis a játék oldalát észleljék a tanulási folyamatnak. A gyermekek nyelvi-kulturális és családi háttérének diverzitása miatt azonban a program sikerességének fenntartásához mindez folyamatos önképzést, reflexivitást és rendszeres egymással folytatott konzultációt igényel a pedagógusok között. Tanáraink örömeiket lelik

abban, hogy hozzájárulhatnak ehhez az ismeretbővítéshez és nyelvi fejlődéshez, hiszen így tevékenységük a változó pedagógiai kihívások miatt mindig izgalmas marad.

Alkalomról alkalomra olyan foglalkozásterveket állítunk össze, amelyek felkeltik a diákok érdeklődését. Mindent eljátszhatnak, kipróbálhatnak, megtapasztalhatnak, esetleg megköstölhetnek. Pedagógiai szemléletünk egyik alapelve az, hogy a lehető legtöbb érzékszerv bevonásával tegyük emlékezetessé, megragadhatóvá a tanultakat. Látás, hallás, szaglás, tapintás, ízlelés – ezek a percepciók területek segítenek abban, hogy jobban rögzüljenek a magyar nyelvi elemek és az egyéb ismeretek.

A foglalkozások helyszínén magyar környezetet teremtünk, olyat, mintha egy csöppnyi Magyarországon lennénk. Ehhez arra van szükség, hogy minél több tipikusan magyar elemet vigyünk be az órákra, legyenek azok tárgyak, zenék, filmek, ételek, játékszerek vagy nyomtatott anyagok. Emiatt a tanárok felkészülésének ideje jelentősen több egy hagyományos iskolai tanóránál, de ez teszi lehetővé, hogy élményszerűvé tudjuk varázsolni a foglalkozást. Helyszíneinket nem osztályteremként kell elképzelni. A foglalkozásokat kézműveskedésre és mozgásos játékokra is alkalmas, könnyen mozgatható bútorokkal ellátott művelődési központokban tartjuk, amelyhez a barcelonai helyszínünkön egy kertkapcsolatos tér is tartozik. A termeink alkalmasak a saját készítésű kreatív játékok használatára is. Ez jelentheti egy miniatűr Feszty-körkép összeállítását, Budapest makettjének megépítését vagy az Aggteleki-cseppkőbarlang másának a megalkotását újrahasznosított anyagokból. A legemlékezetesebb élmények egyike az volt, amikor a magyar találmányokhoz kapcsolódva létrehoztuk a Puskás Tivadar tervei alapján készült telefonközpont modelljét, és a gyermekek zsinórral összekötött tejfőléspoharakon keresztül küldhettek egymásnak üzenetet, megidézve a rendhagyó fizikaórák hangulatát. Ebből is látszik, hogy a legtöbb játékot, feladatot és eszközt mi magunk találjuk ki és alkotjuk meg. Hisszük, hogy játékos módszereinkkel sok-sok örömteli pillanatot adhatunk a gyermekeknek, miközben a szóbeli és az írásbeli nyelvi kompetenciáik is fejlődnek (2–4. kép).

2. kép

Pillanatok a nagyobbak világából

3. kép
Pillanatok a kisebbek világából

4. kép
Fotózkodunk!

A foglalkozásaink tematikusan épülnek fel. Ez azt jelenti, hogy az órai tevékenységek egy-egy konkrét, Magyarországhoz kapcsolódó témához kötődnek, legyen szó ünnepekről, évszakokról, történelmi személyiségekről és eseményekről, természettudományról, gasztronómiáról, zenéről vagy akár sportról. Az 1. mellékletben a 2017–2018-as tanévben Madridban tartott órák témái láthatók. Két csoporttal dolgozunk kéthetente 60, illetve 120 perces órákon.

A Mesevár csoport foglalkozásai egy évszakhoz, egy ünnephez vagy egy konkrét témához igazodó mese feldolgozásán alapulnak, amelyben dalok, mondókák, kreatív tevékenységek, mozgásos játékok és szerepjátékok egyaránt szerepet kapnak. Az írni még nem tudó, kisebb gyermekek foglalkozásain részt vesznek a szülők is. A spanyolországi oktatási rendszer többek között abban különbözik a magyarországitól, hogy a diákoknak el kell sajátítaniuk az íráshoz és az olvasáshoz szükséges alapkészségeket, mire első osztályba mennek. A Tudásvár csoportba ettől a korosztálytól idősebb gyermekek kapcsolódnak be, ezért velük már jobban elmélyülhetünk egy-egy témában. A nyelvi és korosztálybeli különbségek miatt az eltérő háttérű gyermekek foglalkoztatására általában különböző tevékenységi formákat igénylő feladatokkal készülünk. Mivel több óraadó tanárral dolgozunk, így csoportbontást alkalmazva, az adott témához kapcsolódó nyelvtani és ismeretterjesztő feladatokat, játékokat is különböző nehézségi szinten valósítjuk meg. A differenciálás mellett kísérleteztünk a kooperáción alapuló csoport- és páros munkával is, amely friss tapasztalataink alapján segíti a diákok fejlődését mind az ismeretszerzésben, mind az együttműködésben. Az esetenkénti csoportbontások ellenére fontosnak tartjuk a különböző korosztályok nagy csoportban történő foglalkoztatását is, hiszen az iskolának van közösségépítő szerepe is. Lényeges, hogy a magyar kötődésű gyermekek minél jobban megismerjék egymást.

Eredmények és célok

A Spanyolországban élő magyar kötődésű családok száma a román vagy a bolgár diaszpórához képest viszonylag kevés: az Instituto Nacional de Estadística statisztikái alapján 2017-ben 9 334 magyar, 123 730 bolgár és 673 017 román nemzetiségű élt az országban (2). Ennek ellenére fontosnak tartjuk a magyar gyökerekkel rendelkező gyermekek magyar nyelvű oktatását. Nagy örömeinkre elmondhatjuk, hogy a foglalkozásaink népszerűsége hónapról hónapra növekszik. Egyre több magyar kötődésű diák jár már hozzánk – legyen szó arról, hogy egyik vagy mindkét szülő magyar, vagy esetleg arról, hogy spanyol szülők Magyarországról örökbe fogadott gyermeke látogatja az óráinkat.

Tudomásunk szerint a zaragozai Pannónia Egyesületen és a madridi – középiskolásokat foglalkoztató, szintén a Madách Egyesület égisze alatt működő – Lyceum Hungaricumon kívül máshol nem működik szervezett magyaroktatás. Ezért készíttetés éreztünk arra, hogy Spanyolország más városaiban is terjesszük a koncepciókat, amely elsősorban e cikk első szerzőjének, Sterlik Nikolettnek a szellemi terméke. Mikor Revuczy Eszter, a második szerző, 2016-ban Barcelonába költözött, úgy döntöttünk, hogy az ő vezetésével ott is elindítunk egy ugyanezekre a módszerekre alapuló oktatási programot. A hálózatépítés a Bethlen Gábor Alap anyagi támogatásával valósult meg: Barcelonában már két tanéve működik a Tudásvár, a Mesevár csoport pedig 2018 őszén indult. Szabó Gergely, a harmadik szerző, Erasmus-ösztöndíjjal a barcelonai foglalkozások munkájába kapcsolódott be segítőként egy féléven keresztül kutatómunkájának a keretében. A malagai iskola indulása 2018 szeptemberétől azért valósulhatott meg, mert a különböző városokban élő tanárok folyamatos kapcsolatban állnak egymással, és ez az ötletek megosztásán túl a már alkalmazott anyagok újrahasznosítására is kiterjed. A 2017–2018-as tanév folyamán Madridban 10 és 26 között mozgott a gyermekek állandó létszáma, Barcelonában pedig 5 és 17 fő között változott. Optimizmusra ad okot, hogy a tavaszi malagai bemutatórán mintegy 40 gyermek vett részt. Fontosnak tartjuk, hogy az iskola életébe a szülők is betekinthessenek, ezért legtöbb foglalkozásunkat blogbejegyzés vagy képes beszámoló formájában dokumentáljuk és közzétesszük (3).

Magyar városok Barcelonában – foglalkozásterv és reflexió

Jelen cikk zárásaként egy először Madridban, majd Barcelonában kisebb átalakításokat követően megvalósított foglalkozás tervét mutatjuk be, amellyel a fent felsorolt pedagógiai elveink gyakorlati kivitelezésére adunk példát (1. táblázat).

1. táblázat
Foglalkozásterv magyar városokról

Idő (perc)	Tevékenység leírása	Szükséges eszközök
1–20	Ráhangolódás: – <i>Honnan származnak a szüleid? Hova szoktatok utazni, amikor meglátogatjátok a nagyszülőket, a rokonaitokat?</i> – A <i>Megy a gőzös</i> című népdal éneklése átköltve (a gyermekek válaszainak megfelelően)	kooperációs ernyő, MÁV-sapka
21–40	Budapest állomás: – olvasási feladat; leírások, helyszínek és képek párosítása – a budai vár részeiről szóló feladat megoldása csoportokban – a fontosabb helyszínek nevének kirakása betűkekszerekből	fénymásolatok, betűsütemény
41–55	Pannonhalma állomás: – számösszekötős rajzos feladat a pannonhalmi apátságról (egyéni feladat) – a levendula illatának a megismerése; bodzaszörp megkóstolása – gyógynövényekről szóló rejtvény megoldása párokban	fénymásolatok, levendula, levendulazsák, bodzaszörp, ásványvíz, poharak
56–75	Szeged állomás: – mozaikjáték a szegedi dómról (egyéni feladat) – Móra Ferenc <i>A cinege cipője</i> című versének elolvasása, értelmezése tanári kérdések alapján – Pick szalámi megkóstolása	mozaikjáték, versszöveg, Pick szalámi
76–90	Debrecen állomás: – a debreceni főtér képén letakart református nagytemplom kirakása gyurmából (egyéni feladat) – debreceni kolbász megkóstolása	fénymásolatok, debreceni kolbász
91–105	Sopron állomás: – tanári előadás: leghűségesebb város, Tűztorony – a Fertő tóhoz kapcsolódó kézműves feladat, a tó megalkotása – szőlőlé (mint soproni bor) megkóstolása	Fertő tó alaprajza, hurkapálcák, zöld papírok, szőlőlé
106–115	Székesfehérvár állomás: – koordinációs koronázási játék, amelynek során négy diáknak négy különböző oldalról kell a madzaggal megkötött koronát fölülről leengedve a király fejére irányítania	műanyag korona, madzag

116–120	Lezárás: – <i>Melyik városba mennél el szívesen, miért?</i> – <i>Melyek voltak a fő látványosságai?</i>	
---------	---	--

Az óra komplexitása lehetőséget teremtett az érzékszervekkel való játékokra és ezeken keresztül az információk mélyebb rögzítésére. A feladatok figyelembe vették a tanulók tapasztalati háttérét, építettek a multiszenzoriális tanulás élményére, kérdésre ösztönöztek, fejlesztették a finommotorikát, és kihasználták a kíváncsiságot mint motivációs tényezőt. Ez a módszertan minden foglalkozáson elvárható, ha nem is ennyire összetett formában, de a részfeladatok összeállításában mindenképpen. A különbözőfeladattípusok arányainak megtervezése és a tervezet betartása kulcsfontosságú. Aktív szünetek közbeiktatására (például ritmikus testmozgással), feszültségkeltés és lazítás megfelelő váltakozására van szükség egy-egy állomás között. Részben valósult csak meg az elvárás, amely az egyéni érdeklődést is kielégítő résztmák feldolgozását fogalmazza meg, hiszen meghatározott időkerettel dolgozunk minden esetben. Összességében azonban az óra elérte a célját, amennyiben azt az általunk megfogalmazott kritériumot vesszük figyelembe, hogy a foglalkozásokon a gyermekcentrikusság dominál a tananyag-centrikusság helyett, valamint a tevékeny részvétel és az aktivitáson alapuló tanulás a szándék (5–6. kép).

5. kép

Aktív és izgalmas feladatokkal a gyermekek figyelméért

6. kép

A magyar városokról tanulunk

Összegzés

A *MaGYaR JÁTÉK VÁR!* egy most már Spanyolország több városában működő oktatási program. A fentiekben a pedagógiai alapelveit részleteztük, amelyből kitűnik, hogy a hétféle magyar iskolák gyakorlatában a siker egyik kulcsa az lehet, hogy a hagyományos tanóraszervezési eljárásokat ötvözzük a tanulássegítő, kutató-felfedező módszerekkel. Örömeinkre szolgál, hogy projektünk egyre nagyobb népszerűségnek örvend, és reméljük, hogy a jövőben is eredményes, kreatív műhelyként tudunk majd működni.

Irodalom

- (1) A Madách Egyesület honlapja. <http://www.madach.es/> (2018. augusztus 27.)
- (2) A spanyol Nemzeti Statisztikai Intézet honlapja. <http://www.ine.es/jaxi/Tabla.htm?path=/t20/e245/p04/provi/10/&file=0ccaa002.px> (2018. augusztus 27.)
- (3) A program weboldala. <http://www.magyarjatekvar.com> (2018. augusztus 27.)

A melléklet **ide** kattintva tölthető le.

Sterlik, Nikolett – Revuczky, Eszter – Szabó, Gergely: A Hungarian game waiting for you in Spain

Az írás szerzőiről

Sterlik Nikolett

vezető oktató, Madách Egyesület – MaGYaR JÁTÉK VÁR! magyar hétvégi iskola, Madrid
sterlikniki[kukac]magyarjatekvar.com

Revuczky Eszter

vezető oktató, Madách Egyesület – MaGYaR JÁTÉK VÁR! magyar hétvégi iskola, Barcelona
revuczkyeszter[kukac]magyarjatekvar.com

Szabó Gergely

doktori hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest Universitat Oberta de Catalunya,
Barcelona
gergely.szabo9[kukac]gmail.com